

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Сучасне інструментальне виконавство

Освітній ступінь «Магістр»

Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»

Курс	1
Семестр	2

Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»
Баян, Акордеон,
Бандура, Балалайка,
Гітара, Домра, Цимбали

Статус Вибіркова

ECTS	3
Годин	90
Лекції	20
Семінари	20
Самостійна робота	50

Форма контролю Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Білоусова Світлана Вікторівна, кандидатка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри народних інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0002-0594-2035
e-mail	kolesniksv@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни полягає в залученні слухачів курсу до досліджень в галузі теорії музичного виконавства на основі усвідомлення природності законів, які керують процесами створення, відтворення та слухання музики. Законів як сформульованих в сучасному музикознавстві, так і таких, які реально підпорядковують дії виконавця лише на рівні його підсвідомості та чекають на відповідні дослідження.

Завдання дисципліни передбачають послідовний розгляд складових виконавського мислення з позиції обумовленості ігрових рухів слуховим текстом, який формується на тлі усвідомлення виконавцем логіки інтонаційних процесів, зашифрованих у нотному тексті та його залучення у виконавську практику з урахуванням сучасних тенденцій музично-виконавського процесу.

По результатам вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- сучасні свідчення про закони, що діють у музичному виконавстві як окремій галузі музичного мистецтва;
- сутність досліджень визначних музикознавців та виконавців стосовно сучасних проблем музичного виконавства;
- основи і техніка інструментального інтонування в умовах дії музичного часу на мікро- та макрорівнях;

Вміти:

- застосовувати теоретичні настанови у виконавській практиці та викладацькій роботі;
- адекватно інтерпретувати авторський текст з огляду на особливості дії незалежного музичного часу;
- аналізувати і критично оцінювати будь-які редакторські позначки в опублікованій музичній літературі.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ І. СУЧАСНЕ ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ МУЗИЧНЕ ВИКОНАВСТВО В СВІТЛІ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ НАПРАЦЮВАНЬ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ДУМКИ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ

Змістовий модуль 1. Закони, що формують феномен музичного мислення

Тема 1. Єдність сутності природних взаємозв'язків. Закономірності музично-виконавського процесу

Тема 2. Час в аспекті концепції "музично-виконавське право"

Тема 3. Роль слухових настанов у формуванні інтонаційної культури музиканта-виконавця

Змістовий модуль 2. Інтонація та інтонування

Тема 4. Стабільні та мобільні засоби художньої виразності

Тема 5. Техніка інструментального інтонування

Тема 6. Інтонування та його взаємозв'язок із незалежним музичним часом

Змістовий модуль 3. Музично-виконавська техніка

Тема 7. Технічний арсенал музиканта-виконавця

Тема 8. Інтонування моторики

Тема 9. Методи роботи над подоланням технічних складностей

Тема 10. Профілактика професійних захворювань

Змістовий модуль 4. Природа, особливості та специфіка музично-педагогічної діяльності

Тема 11. Педагогічна техніка

Тема 12. Етапи роботи над музичним твором

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у Viber та інші платформи зв'язку. Усі ресурси Наукової бібліотеки НМАУ імені П.І. Чайковського доступні через сайт Академії. Читальна зала бібліотеки забезпечена бездротовим доступом до мережі Інтернет.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль – здійснюється протягом проведення занять згідно даної програми даного курсу. Усні опитування, залучення до обговорення відповідних тем, оцінювання доповідей (рефератів, презентацій).

Рубіжний контроль – проводиться з метою отримання інформації щодо рівня поточної успішності здобувачів за певний період навчання (змістовий модуль). Відбувається оцінювання виконання самостійних робіт (теоретичного та практичного спрямування), індивідуальних завдань та контрольних-модульних робіт (на конкретну дату).

Підсумковий контроль. З метою визначення повноти знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу передбачено залік наприкінці 2 семестру. До його складання допускаються здобувачі, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою курсу, та за результатами поточного контролю допущені до складання. Підсумкове оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів проводиться на заліку.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекцій	15
2.	Семінарські заняття	15
3.	Самостійна робота (реферат, презентація)	20
4.	Контрольно-модульні роботи	20
5.	Залік	30
	Всього	100

Критерії оцінювання знань здобувачів

Оцінка 90–100–А– відмінно вичерпна і розгорнута відповідь на питання з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань.

Оцінка 82–89–В– добре ґрунтовна відповідь на питання з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань.

Оцінка 74–81–С– добре повна відповідь на питання з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань.

Оцінка 64–73–D– задовільно відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

Оцінка 60–63–Е– задовільно відповідь на питання в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

Оцінка 35–59–FХ– незадовільно відповідь на питання в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань.

Оцінка 1–34–F– незадовільно відповідь на питання на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь здобувачів у міжнародних, вітчизняних та кафедральних конференціях, круглих столах тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2005. 16 с.

2. Білоусова С. Виконавське інтонування на домрі // Українська культура. Минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов. Рівне : РДГУ, 2018. Вип. 28. С. 171–177.
3. Білоусова С. Особливості вимови обернених артикуляційнихсполучень на домрі. Виконавське музикознавство. 4видання. К.,2016.– С. 16-24.
4. Герасимова-Персидська Н. Інтонія в новітній музиці // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : Світ музико-знавства: стратегії, дискурси, сюжети. К.: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. Вип. 98. С. 16-31.
5. Герасимова-Персидська Н. Музика. Час. Простір. К.: Дух і літера, 2012. 408 с
6. Герасимова-Персидська Н. Звук і знак в музичному мистецтві: історичний аспект // Київське музикознавство : Музикознавство у діалозі. — Київ-Дюссельдорф, 2011. Вип. 37. С. 12-23.
7. Герасимова-Персидська Н. Про дискретну лінеарність в сучасній музиці // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського : Мистецтвознавчі пошу-ки. К., 2008. Вип. 78. С. 12-17.
8. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. Київ : Музична Україна, 1983. 69 с.
9. Давидов М. Школа виконавської майстерності баяніста. Посібник для вищих навчальних закладів. Київ,1998.
10. Деменко Б. Категорія часу в музичній науці: Теорії специфікацій. К., 1996. 296 с.
11. Євсеєнко О.О. Деякі аспекти вивчення проблеми музичної інтерпретації та її вирішення засобами інструментального перекладення/ О. О. Євсеєнко // Мистецтвознавчі записки: Зб.наук.праць. Вип.21 / Держ.акад.керівних кадрів культури і мистецтв. К. : ДАККК і М, 2012. Вип. 21. С.61 – 66.
12. Івко В. Час в аспекті концепції «музично-виконавче право» // Академічне народно-інструментальн мистецтво України ХХ–ХХ століть : матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ, 23–28 березня). Київ, 2003. С. 12–14.
13. Івко В. Техніка інструментального інтонування // Актуальні напрями розвитку академічного народно-інструментального мистецтва: матеріали Другої Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20–27 березня). Київ, 1998. С. 45–46.
14. Козаренко О. Феномен національної музичної мови / Олександр Козаренко / [відп. ред. І. Пясковський, О. Купчинський]. Львів: 2000. 284 с. (Українознавча бібліотека НТШ.).
15. Костенко Н. Теорія домрового виконавства в світі сучасних вимог // до 70-річчя кафедри народних інструментів Київської консерваторії (НМАУ) ім. П. І. Чайковського : матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–19 березня). Київ, 2010. С. 123–137.
16. Лисенко М. Міхєєв Б. Школа гри на чотириструнній домрі. Київ : Муз. Україна, 1990. 151 с.
17. Максименко І. Ритмічна дисципліна домриста : методичні рекомендації. Київ : Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2004. 35 с.
18. Матвійчук Л.. Методичні основи виконавської майстерності домриста // Актуальні напрямки відродження та розвитку народно-інструментального мистецтва в Україні : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24–31 березня). Київ, 1995. С. 45–48.
19. Москаленко В. До визначення поняття «музичне мислення» // Українське музикознавство. Вип. 28: Музична україністика в контексті світової культури. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. С. 48–53.
20. Москаленко В. Інтонія, Музика, Слово // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 27. Слово, інтонація, музичний твір. Київ, 2003. С. 12–20.

21. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації// Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Навчальний посібник. Київ, 2013. 250 с.
22. Незовибатько О.Д. Школа гри на українських цимбалах : підручник:. Київ : Мистецтво, 1966. 301 с.
23. Самитов В. Теоретичні основи фахового мислення музиканта-виконавця як критерій професійної культури. К., 2011
24. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми : Собор, 2002. 184 с.
25. Чекан Юрій Іванович. Інтонаційний образ світу як категорія історичного музикознавства: Дис... д-ра наук: 17.00.03 2010.
26. Чекан О. Е. Художній простір музичного твору: генеза та функціонування : дис... канд. мистецтвознав. 17.00.03 Музичне мистецтво; НМАУ імені П. І. Чайковського / Чекан Олена Ернстівна. К., 1999. 187 с.
27. Юрченко О. П. Сильові напрями сучасного виконавства на цимбалах // Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв; редактор-упорядник Л.І. Горіна. Рівне : Волин. обереги, 2017. С 85–91.